

Inleiding

In het kader van onderzoek naar Music Matters is zijn de leereffecten van Music Matters bij de betrokken organisaties onderzocht. Dit deelonderzoek bestaat uit een kwalitatief onderzoek naar de samenwerking van Music Matters met haar partners. De resultaten van dit onderzoek zijn in een ronde tafel voorgelegd aan alle partners die op basis daarvan hun aanbevelingen aan Music Matters hebben kenbaar gemaakt. In dit eindverslag vindt u de vraagstelling van het samenwerkingsonderzoek Music Matters en haar partners, de samenvatting van de inzichten en het advies van de onderzoekers aan Music Matters naar aanleiding van het kwalitatief onderzoek, het verslag van de aanbevelingen van de partners en een eindadvies van de onderzoekers naar aanleiding van de ronde tafel.

Samenwerking: Music Matters en haar partners

Vraagstelling van het onderzoek

Concreet gaat het om vier deelvragen:

1. Wat is de aard van de aan Music Matters (Music Matters) deelnemende organisaties?
2. In hoeverre komen nieuwe samenwerkingsvormen tot stand en wat houdt deze samenwerking in.
3. Wat zijn succesfactoren en knelpunten bij het inbedden van de binnen Music Matters ontwikkelde projecten in (gevestigde) instellingen of organisaties?
4. Wat is de effectiviteit van de methoden die door de staf van Music Matters worden toegepast als het gaat om het stimuleren van nieuwe, beklivende vormen van 'creatief partnerschap'.

Uit de doelstellingen van Music Matters komen de volgende punten als criteria voor succes in samenwerking in het netwerk naar voren:

- Inbedding van in Music Matters ontwikkelde projecten en formats in (gevestigde) instellingen en organisaties. Hierbij moet ook de rol van externe financiering in ogenschouw genomen worden.
- Indicaties dat participerende muzikdocenten nieuwe werkwijzen ontwikkelen door hun deelname aan Music Matters en daar ook in andere situaties mee aan de slag gaan.
- Indicaties dat de (nieuwe) methodieken die nodig zijn voor de praktijken van Music Matters serieus genomen worden door muziekopleidingen en een plek krijgen in hun onderwijs.

Voor beantwoording van de vraagstelling is gesproken met 14 partners uit projecten die onder Music Matters vallen en met de directeur van Music Matters. Daarnaast is er één project geobserveerd. Music Matters onderhoudt in haar projecten rechtstreeks contact met culturaanbieders en via het project indirect contact met sleutelfiguren uit de wijk, (Brede) School of het jongerenwerk. De samenwerking met deze indirecte partners is niet het onderwerp van onderzoek geweest, wel is er per project (waar mogelijk) met een vertegenwoordiger van deze projectdeelnemers gesproken.

Op basis van analyse van de interviews worden de vier bovenstaande vragen beantwoord. De eerste drie deelvragen van de onderzoeksvraag worden afgerond met een door de onderzoeker geformuleerd dilemma om het perspectief op ontwikkelingen in de samenwerking in en met Music Matters te schetsen. De vierde deelvraag leidt tot een suggestie voor herijking van de rol van Music Matters. De bovengenoemde criteria voor succes zijn uitgangspunt geweest voor beantwoording van deelvraag 3 in het onderzoek.

In de bijlagen (3, 4 en 5) vindt u de lijst van geïnterviewden, de uitwerking van de interviews en de itemlijst op basis waarvan het gesprek is gevoerd.

In het onderzoek hebben we te maken met twee typen organisaties, te weten organisaties uit het formele (reguliere, structureel gesubsidieerde) circuit en het informele (non reguliere, niet of ad hoc gesubsidieerde) circuit. Dit onderscheid, dat uitgangspunt was van het onderzoek, komt terug in de aard van de deelnemende organisaties (deelvraag 1), blijkt gevolgen te hebben voor de samenwerkingsrelaties (deelvraag 2) en kleurt de mogelijkheden om tot duurzame creatief partnerschappen tussen organisaties te komen (deelvraag 4).

Samenvatting en advies

Samenvatting

Music Matters staat goed op de Rotterdamse kaart als opkomend merk voor laagdrempelige en innovatieve muziekeducatie voor alle Rotterdammers. De kracht van Music Matters zit in de breedte van het netwerk: van klassiek tot urban, van gevestigd tot nieuwkomer en van not-for profit tot commercieel, van podiumvoorziening tot producent. De tweede grote kracht van Music Matters is hun vermogen in bilateraal verband nieuwe praktijken te ontwikkelen die aanslaan. Nu het netwerk staat, dient zich een nieuwe fase aan.

Er zit een grondige ambivalentie in het brede netwerk rond Music Matters. De ambivalentie komt naar voren doordat Music Matters in staat is via kleine nieuwe spelers nieuwe praktijken te ontwikkelen, maar (nog) niet in staat is de projecten te laten landen bij de beoogde pleegouders uit de kring van geïnstitutionaliseerde spelers. Visie op talentontwikkeling en verschil in behoeftes bij de verschillende partners zijn nog onbenoemd. Evenmin is er structurele aandacht voor die nieuwe praktijken in de muziekopleidingen van Codarts, noch is er toename van instroom van studenten afkomstig uit die ontluikende nieuwe praktijken.

Dit leidt tot een kernconflict dat telkens terugkomt:

In de visie op talentontwikkeling (dilemma 1).

In de visie op het gewenste aanbod van laagdrempelige muziekeducatie (dilemma 2).

In de kijk op de gewenste structurele organisatorische ontwikkeling van het veld: bestaat het muziekeducatieve landschap over vijf jaar uit veel kleine spelers of zijn de grote spelers toegankelijk geworden? Wat betekent dat voor de samenwerkingspatronen? (dilemma 3 en 4)

Dit kernconflict blijft bestaan omdat er nog te weinig onderscheid wordt gemaakt in het type partners rond Music Matters: projecthouders en stakeholders. De visies op talentontwikkeling zijn onderling onvoldoende benoemd. De samenwerkingsvorm binnen het netwerk is hoofdzakelijk bilateraal. Er wordt te weinig nagedacht over segmentering in het veld. Er bestaan te veel eilandjes. Er is behoefte aan stroomlijning, maar hoe voorkom je dat het netwerk uit elkaar valt - een toegankelijke muziekeducatie heeft alle spelers nodig - wetend dat dit een herschikking van middelen met zich mee kan brengen?

De onderlinge samenhang in het muziekeducatief aanbod ontbreekt. Na deze eerste fase van opbouw van nieuwe praktijken is het de uitdaging voor Music Matters en haar partners om een samenhangend concept te ontwikkelen: een muziekeducatieve leerlijn, een 'curriculum' van de stad.

Advies

Ontwikkel een lange termijn visie op de inhoud en vorm van het muziekeducatieve aanbod: een muziekeducatieve leerlijn voor de stad. Onderbouw dit met een kader van verschillende aanbieders die een verschillend muzikaal aanbod hebben en die zich op segmenten in de stad kunnen richten. De kracht van dit concept zal naar binnen en naar buiten vergroot worden als Rotterdam in staat is dit in het eigen netwerk zo te ontwikkelen dat visieverschillen maar ook belangen daarin opgenomen zijn. Aandachtspunten voor dit proces zijn

1. erken de verschillen (positie in het veld, visie op talentontwikkeling, visie op plek van klassieke westerse muziek in het aanbod);
2. bekijk de kansen van een meersporenbeleid voor de structuur van laagdrempelige muziekeducatie: deels in kleinschalige zelfstandige organisaties en deels via gevestigde institutionele spelers. Pas vormen van samenwerking aan op deze structuur (bilateraal, driehoeksamenwerking, netwerk);
3. maak een segmentering van de markt;
4. ontwikkel een veranderstrategie voor het muzieklandschap over 5 jaar, waarin aandacht is voor de balans tussen samenwerking en concurrentie;
5. pleit bij fondsen en de gemeente voor een passende verdeling van middelen op basis van de beoogde muziekeducatieve leerlijn;
6. ga er niet vanuit dat het budget groeit;
7. zorg dat je samen blijft optrekken.

Op basis van de voortgang naar een gemeenschappelijke muziekeducatieve leerlijn voor de stad zal de rol en taak van Music Matters de komende jaren herijkt kunnen worden en de uitbouw van het creatief partnerschap van Music Matters en haar partners versterkt worden.

Te denken valt aan taken als:

1. trekkersrol vervullen in het ontwikkelen van deze muziekeducatieve leerlijn;
2. sturende rol bij implementatie van de muziekeducatieve leerlijn (betrekken van opleidingen, spelverdeler tussen aanbieders);
3. coaching en advisering van partijen bij invulling van de muziekeducatieve leerlijn;
4. in kaart brengen van hiaten in het huidige aanbod en ontwikkelen van nieuwe praktijken voor die muziekeducatieve leerlijn;
5. advisering op financieel gebied van betrokken partijen;
6. ondersteuning op gebied van bereik van jongeren, stimuleren van presentatiemomenten.

Advisering door partners

Op 18 maart 2010 is het samenwerkingsonderzoek en het advies over ingangen voor leereffecten onder organisaties gepresenteerd aan de partners uit het Music Matters netwerk. Deze partners hebben de adviezen aangescherpt in de vorm van aanbevelingen.

In het onderzoek is ingegaan op drie succesfactoren voor Music Matters:

1. Vermogen nieuwe praktijken te initiëren
2. Deze praktijken in te bedden in het veld (adoptie of nieuwe levensvatbare spelers)
3. Nieuwe werkwijzen doen landen bij docenten en opleidingen

Music Matters heeft ervoor gekozen voor het aanscherpen van het advies juist de inbedding en de nieuwe werkwijzen centraal te stellen in drie werkgroepen

- Docenten. Hoe zorgen we voor voldoende docenten voor laagdrempelige muziekprojecten? (succesfactor 3)
- Betrokkenheid in de wijk als succesfactor. Hoe werken we op wijkniveau samen en zorgen we ervoor dat partners in de wijk (o.a. scholen, ouders, welzijnsinstellingen, deelgemeenten) bij een project betrokken worden? (succesfactor 2)
- Verbinding. Hoe kunnen organisaties en projecten op het gebied van muziekeducatie beter op elkaar aansluiten en elkaar versterken, zodat er een doorlopende leerlijn ontstaat? (succesfactor 2).

Drie centrale aandachtspunten uit het onderzoek zijn vooraf toegelicht:

- Het succes van Music Matters om veel verschillende partijen in de stad samen te brengen en met hen Nieuwe Praktijken te ontwikkelen.
- Het verschil in behoeftes en belangen van twee groepen partners: respectievelijk de projecthouders en de stakeholders.
- De vraag naar de optimale balans tussen samenwerking en concurrentie tussen de verschillende partners, teneinde met elkaar een doorlopende muziekeducatieve leerlijn voor jonge Rotterdammers te bieden.

Werkgroep docenten

De werkgroep docenten herkende de toenemende behoefte aan een nieuw soort muziekdocent die op een informele manier kan werken in de wijken. Echter deze praktijk kampt met een imago probleem onder studenten.

De werkgroep beveelt aan om een brede blik te hebben bij het zoeken van deze nieuwe docent: bijscholing van zittend personeel met/op een HBO opleiding, het opleiden van peerdocenten vanuit de informele muziekpraktijk en het onder de aandacht brengen van deze nieuwe docentenpraktijk bij MBO en HBO opleidingen.

Voor het imagovraagstuk wijst de werkgroep op het accentueren van de toenemende werkgelegenheid in deze praktijk en op het stimuleren van uitwisseling tussen beginnende en ervaren muziekdocenten in deze praktijk. Ze adviseren een Music Matters keurmerk voor muziekdocenten te overwegen.

Werkgroep betrokkenheid in de wijk

De werkgroep betrokkenheid in de wijk constateert dat er voor kinderen een goed netwerk is

van sleutelfiguren die vraag en aanbod bij elkaar kunnen brengen, maar dat dit voor jongeren ontbreekt. Daarnaast hebben de verschillende aanbieders geen overzicht van het gehele aanbod. Evenmin zijn de verschillende talentenjachten op elkaar afgestemd.

Ze bevelen aan om een informatie infrastructuur per wijk te ontwikkelen en van daaruit naar stedelijk structuur te werken. Hierdoor kunnen aanbieders, sleutelfiguren en talenten elkaar vinden en onderling door verwijzen. Ze hebben ook de behoefte om de vele talentenjachten te 'ranken'.

Daarnaast constateren zij een hiaat in het aanbod voor jongeren van 12 tot 16 jaar.

Werkgroep Verbindingen

De werkgroep verbindingen benoemt het verschil in aanbod van kleine aanbieders, tegenover de gevestigde orde: kleine aanbieders staan dicht bij de doelgroep zijn innovatiever en flexibeler; grote aanbieders kunnen een grotere continuïteit van het aanbod garanderen, zijn professioneler georganiseerd en kunnen eventueel bijdragen aan muzikale scholing van sleutelfiguren als leerkrachten. De grote aanbieders hebben de neiging zich vooral op hun eigen praktijk te richten. De voorbeelden in deze werkgroep ging vooral over het aanbod aan jongeren (12+).

Per onderdeel moet het MM netwerk bekijken of inbedding wenselijk is.

De werkgroep beveelt aan het aanbod voor verschillende doelgroepen in kaart te brengen en inzichtelijk te maken voor jonge Rotterdammers, hun ouders, sleutelfiguren uit de brede school en de wijk en voor de grote en kleine aanbieders. (inclusief een dating site voor mensen die mede muzikanten zoeken).

Op basis van deze kaart en dating site kun je kijken waar behoeftes zitten en gaten vallen en nieuwe praktijken stimuleren.

De tweede aanbeveling is het stimuleren van expertise uitwisseling onder muzikeraanbieders door een 'Boothcamp aanpak': regelmatig terugkerende innovatieve workshops over de werkwijze van de nieuwe praktijk.

Eindadvisering onderzoekers

Ook door de partners in het veld wordt een nieuwe fase van Music Matters herkend. Men deelt de observatie dat in deze nieuwe fase het accent op onderlinge afstemming en docenten moet komen te liggen.

De partners concretiseren afstemming door te vragen naar een overzicht, een kaart van het aanbod en door zichzelf de taak te stellen talenten meer door te verwijzen. Daarnaast concretiseren zij afstemming door expertise uitwisseling onderling. Dit zou door Music Matters georganiseerd zou kunnen worden.

Dit lijkt de onderzoekers een goede aanpak, daarnaast constateren wij dat de rolverdeling van de verschillende partijen bij het aanbod is nog niet uitgekristalliseerd. Daarin heeft Music Matters een rol te vervullen.

De partners concretiseren de roep om deskundige en passievolle docenten voor deze nieuwe praktijk door het pleidooi voor een brede aanpak. Ze pleiten voor een mix van maatregelen rond peerdocenten, bijscholing van HBO docenten, een coaching op de werkvloer voor pas afgestudeerden en door activering van opleidingen om deze praktijk een meer fundamentele plek in het onderwijs te geven. Een uitdagend advies daarin is een Music Matters Certificaat voor docenten te initiëren.

De mix van maatregelen is voor deze eerste fase van het profileren van de nieuwe 'community' docent een goede strategie, maar lerend van het inbeddingvraagstuk van de nieuwe uitvoeringspraktijken adviseren wij van meet af aan na te denken over de rol van het gevestigd onderwijs daarin.

Nelly van der Geest, Utrecht Maart 2010

